

Sygn. akt II Cz 843/13

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Gamrat- Kubiczak

Sędziowie: SO Mariola Wojtkiewicz (spr.)

SO Sławomir Krajewski

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa **J. M.**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda

na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zawarte w punktach III i IV wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-
Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie o sygn. akt I C 1186/11

postanawia:

1. **zmienić zaskarżone postanowienie zawarte w wyroku w ten sposób, że**

- a) **w punkcie III. odstąpić od obciążania powoda kosztami procesu;**
- b) **w punkcie V. odstąpić od obciążania powoda kosztami sądowymi w wysokości (...)(...)**

2. **oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.**

SSO Sławomir Krajewski SSO Dorota Gamrat- Kubiczak SSO Mariola Wojtkiewicz

Sygn. akt II Cz 843/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem wydanym w dniu 28 marca 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I C 1186/11:

- I. zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda J. M. kwotę (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 marca 2009 r. do dnia zapłaty;
- II. oddalił powództwo o zapłatę w pozostałym zakresie;
- III. zasądził od powoda J. M. na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę (...) zł tytułem kosztów procesu;

IV. nakazał pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej W.na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę (...) zł tytułem kosztów sądowych;

V. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie ze świadczenia zasądzonego na rzecz powoda J. M.w punkcie I wyroku kwotę (...)zł tytułem kosztów sądowych.

O kosztach postępowania przy uwzględnieniu wyniku procesu sąd orzekł w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i art. 100 zd. 1 k.p.c. oraz art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), a także §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (Dz.U.02.163.1348 z późn. zm.). Sąd stwierdzając, że pozwana uległa w zakresie 24% żądania zawartego w pozwie postanowił obciążyć obie strony kosztami procesu stosownie do takiego wyniku. Koszty poniesione przez strony na łączną kwotę(...)zł, obejmowały wynagrodzenia ich pełnomocników procesowych (2 x 2.400 zł) wraz z opłatą skarbową od tychże pełnomocnictw w kwocie po 17 zł. Po uwzględnieniu powyższych wydatków powód zobowiązany była zwrócić pozwanemu kwotę (...) zł tytułem rozliczenia kosztów stosownie do wyniku procesu, o czym sąd orzekł w punkcie trzecim wyroku.

Natomiast w punkcie czwartym i piątym wyroku sąd orzekł o kosztach sądowych, tj. w przedmiocie opłaty sądowej od pozwu i wynagrodzeń biegłych sądowych, które to wynagrodzenia pokryte zostały tymczasowo przez Skarb Państwa. Zgodnie z art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.10.90.594 j.t. ze zm.) Kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz strony, której czynność spowodowała ich powstanie. W niniejszej sprawie powód został zwolniony od opłaty sądowej od pozwu w kwocie (...)zł i konieczności uiszczenia zaliczek na poczet wynagrodzenia biegłych, które łącznie wyniosło (...)zł. Koszty te należało więc, zdaniem sądu, w odpowiednich częściach ściągnąć, ze świadczenia zasądzonego na rzecz powoda oraz pobrać od pozwanego.

Zażalenie na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III i IV wyroku wniósł powód domagając się zmiany poprzez nieobciążanie go kosztami procesu i zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz kosztami zastępstwa adwokackiego w kwocie (...)zł.

W uzasadnieniu podkreślił, że występując z roszczeniem o zadośćuczynienie miał, co do zasady do niego prawo, a ponadto subiektywnie mógł liczyć na świadczenie w wysokości przez siebie zaproponowanej. Subiektywizm stanowisk wierzycielskich jest szczególnie widoczny w procesach, w których wartość należności miarkowana jest przez sąd na zasadzie 322 k.p.c., a więc gdzie ścisłe udowodnienie wysokości roszczenia jest niemożliwe lub nader utrudnione. Klarownym przykładem takiej sytuacji są roszczenia o wypłatę zadośćuczynienia za cierpienia moralne bądź fizyczne czy też roszczenia o odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej. Subiektywizmem dotknięte są nie tylko stanowiska stron, ale również stanowisko sądu. Nie bez znaczenia pozostaje trudno uchwytny dla osób trzecich wpływ bólu, żalu i stresu jako czynników kształtujących stanowisko powódki (por. SN w orzeczeniach z 9.10.1967 r., 1CR 81/67, OSN 1968/4/72, SN w orzeczeniu z 17.11.1972 r., I PR 423/72, OSN 1973/7-8/138). Ponadto, Sąd I instancji, co do zasady uznał, zasądzając na rzecz powoda łączną kwotę (...)zł, iż roszczenie było słuszne. Powód nie miał innej możliwości dochodzenia należnego mu zadośćuczynienia, jak tylko i wyłącznie na drodze sądowej poprzez wytoczenie stosownego powództwa. W sytuacji dokonania zapłaty przez pozwaną kwoty dochodzonej pozwem (czy też nawet kwoty zasądzonej wyrokiem) wytoczenie powództwa byłoby zbędne. Stąd też pozwany winien zwrócić stronie powodowej koszt ustanowienia przez niego pełnomocnika, czyli kwotę (...)zł.

Podał dalej, że w razie częściowego uwzględnienia żądania sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów procesu według swej oceny, w rozumieniu art. 100 k.p.c. zawsze wtedy gdy przepisy prawa cywilnego nie zawierają ścisłego kryterium do określenia wysokości żądania (postanowienie SN z 10 marca 1972 r., ii

CZ 6/72). Roszczenia o zadośćuczynienie nie są roszczeniami wynikającymi z faktury gdzie np. na skutego potrącenia, przedawnienia itd. część powództwa zostaje oddalona a skutek tego należne koszty są stosunkowo rozdzielane. Tylko żądanie zadośćuczynienia w kwocie rażąco wygórowanej w stosunku do przyznanej, w orzecznictwie sądowym, jako przekraczające przysługujące sądowi granice oceny stosownego zadośćuczynienia (art. 445 § 1 k.c.), wyłącza przewidzianą w art. 100 możliwość włożenia na pozwanego obowiązku zwrotu wszystkich z tym związanych kosztów (wyrok SN z dnia 4 października 1972 r., (...))W sprawie niniejszej powód na pewno nie żądał kwoty rażąco wygórowanej.

Podkreślił również, że jest osobą bezrobotną utrzymującą się jedynie z prac dorywczych i nie posiada od stałego dochodu zapłata przez niego łącznej kwoty (...)zł spowoduje u niego znaczne pogorszenie sytuacji majątkowej- obecnie nie jest on w stanie uiścić takiej kwoty. Natomiast ściągnięcie owej kwoty z zasądzonego zadośćuczynienia spowoduje, iż samo zadośćuczynienie będzie miała charakter iluzoryczny i w żaden sposób nie skompensuje powodowi doznanego uszczerbku na zdrowiu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się częściowo zasadne.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia sądu I instancji w przedmiocie kosztów procesu stanowi art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 100 zd. 1 k.p.c. Ten ostatni przepis mówi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Stosunkowy podział kosztów procesu dotyczy ich całości, co oznacza przyjęcie za podstawę obliczeń sumy należności obu stron, ustalonych stosownie do zasad z art. 98 § 2 i 3 k.p.c. (oraz art. 99 k.p.c.), w wypadkach tam wskazanych. Sumę tę dzieli się proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami lub obroną, otrzymując w wyniku kwoty, stanowiące ich udziały w całości kosztów. Jeżeli poniesione przez stronę koszty przewyższają obciążający ją udział- zasądzeniu na jej rzecz podlega różnica.

Owszem, rację ma żalący, że w sprawie o zasądzenie zadośćuczynienia, określenie należnej sumy zawsze zależy od oceny sądu. W sytuacji jednak, kiedy pozwany uległ tylko, co do części żądania uzasadnione jest zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego wyliczonych od uwzględnionej części powództwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono wszak pogląd, że niedopuszczalne jest przerzucanie na drugą stronę procesu ryzyka związanego z błędną oceną przez powoda przysługującego mu roszczenia (postanowienie z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. akt: (...), LEX nr 1101327). Stąd też włożenie na jedną ze stron obowiązku poniesienia kosztów w myśl art. 100 k.p.c. nie może wynikać jedynie z zasad słuszności. Zasady te leżą u podłoża wszystkich zasad rozdziału kosztów procesu. Kryterium słuszności nie może być zatem wykorzystywane jako pretekst do odstępowania od dokładnego, stosunkowego, rozdzielania kosztów między stronami. Konieczne jest w takim wypadku uwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy, w tym również ostatecznego wyniku postępowania. Realia tej sprawy wskazują jednak, iż obciążenie wyłącznie pozwanego kosztami postępowania byłoby nieuzasadnione. Nie ma zatem podstaw ku temu, aby zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę (...)złoty, jak tego chce powód. Sąd Okręgowy zauważa też, że obciążenie powoda kwotą (...)złoty 84 groszy, będącą wynikiem stosunkowego rozdzielania kosztów, jest dotkliwie i nieuzasadnione okolicznościami sprawy oraz sytuacją majątkową powoda. W takim przypadku Sąd ma możliwość obciążenia powoda jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia go w ogóle tymi kosztami. Dobrodziejstwo to wynika z treści przepisu art. 102 k.p.c. Do okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. w orzecznictwie zalicza się np. precedensowy charakter sprawy, rozstrzygnięcie sporu wyłącznie na podstawie, którą sąd uwzględnił z urzędu, a także szczególnie trudną sytuację życiową i materialną strony przegrywającej, która uniemożliwia jej pokrycie kosztów należnych przeciwnikowi. Ocena, czy takie wypadki wystąpiły w konkretnej sprawie należy do sądu, który powinien dokonać jej w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 124/12). Obciążenie powoda kosztami postępowania w wysokości 1256 złotych, przy zasądzonym zadośćuczynieniu w wysokości (...)złoty pozostaje w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości, celowości prowadzonego procesu. Zasądzone na rzecz powoda roszczenie niemalże w całości zostałoby przekazane na pokrycie kosztów procesu i kosztów sądowych. Zadośćuczynienie zatem w żaden sposób nie miałoby dla powoda wymiernej wartości. Zostałoby w całości

przeznaczone na koszty procesu i koszty sądowe. Charakter sprawy oraz sytuacja majątkowa powoda, która znalazła odzwierciedlenie w zwolnieniu powoda od kosztów sądowych zezwoliła Sądowi Okręgowemu na skorzystanie z przepisu art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu należnymi pozwanemu.

Jak ustalił Sąd Rejonowy, powoda powinna obciążać kwota 1262 złotych 69 groszy kosztów sądowych, którą należałoby pobrać się, w myśl przepisu art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz., 594 ze zm.) z zasądzonego roszczenia. Nie w każdej jednak sytuacji. W wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od przewidzianego w ust. 2 art. 13 ustawy obciążenia kosztami sądowymi, o czym stanowi przepis art. 13 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Sąd Okręgowy korzystając z tego przepisu, a kierując się przesłankami, które w tej sprawie zezwoliły na zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi.

Mając na uwadze powyższy wywód, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 k.p.c. w zw. art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji. Przytoczone na wstępie rozważań argumenty uzasadniają oddalenie zażalenia w części, zmierzającej do obciążenia w całości pozwanego kosztami procesu i zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty (...)złotych. Podstawą tego rozstrzygnięcia, zawartego w punkcie 2 stanowił przepis art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

(...);

(...)

(...)